

folklor/edebiyat'tan

Sayın okurlar

Zamanın durak bilmeyen akışı içinde dergimiz 100. sayısına erişti. Türk bilim dünyasına, kültür evrenine hayırlı olmasını, daha nice sayılarla katkılarda bulunmasını diliyoruz. 58. sayıdan beri dergimizin tek desteği olan Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi Mütevelli Heyeti Başkanı Sayın Mete Boyacı'ya, dergimizin sahibi rektörümüz Sayın Prof. Dr. Halil Nadiri'ye teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Sevgili Metin Turan'ın 1994 yılında saygı duyulacak bir cesaretle atmış olduğu adım; özellikle folklor/edebiyat alanında açtığı kapı türlü zorluklar, yoksunluklar içinde güçlükleri aşarak bugüne kadar geldi. İlk adımların destekleyicisi olan değerli akademisyenleri içten teşekkürlerle, sınırsız saygılarla anımsıyor, katkıları için şükranlarımızı sunuyoruz. Bu vesileyle dergimizin yakın geçmişine ilişkin oluşumları kısaca anımsatmakta yarar görüyoruz.

58. sayıya kadar dergiyi tek başına çıkararak, gecesini gündüzüne katarak yılmadan, yakınmadan, o daim gülen gözlerinin ışığıyla yoklukları aşıp olağanüstü bir başarıyı gerçekleştiren sevgili Metin Turan'ın emeğini canlı tutabilmek için hazırladığımız **Metin Turan Özel Eki** ne denli az kalsa da, alanla bağlantılı / ilgili herkes bu kutlu çabanın ve eserin farkındadır. Zamanın ve ortamın giderek ağırlaşan baskıları, iş hayatının çetrefelli döngüsü *folklor/edebiyat'*ın üzerinde kara bulutlar toplanıp Metin Turan için var olmak ya da noktalamak ikilemi ortaya çıktığında hiç tereddüt etmeden O, "her biçimde devam" kararını vermişti. Kendisine yapılan parlak tekliflere karşın derginin uzun yıllar mensubu olduğu Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi (UKÜ) tarafından sahiplenmesini arzulayan M. Turan düşüncesini başta üniversitemizin Mütevelli Heyeti Başkanı Sayın Mete Boyacı olmak üzere zamanın rektörü ve bizlerle paylaşmıştı. Heyecan verici bu durum karşısında elimizden geldiğince derginin UKÜ çatısı altında kalmasına destek verdik. Her ne kadar formalite gereği dergiye adımız yazıldıysa da gene tüm işler, olanca yükler cümle ağırlığıyla Metin Turan'ın üzerindeydi. İş hayatının kaosu, başka bir derginin sorumluluğu, dernek çalışmalarları, Üniversite temsilciliği gibi hemen aklıma gelen meşguliyetlerinin yanı sıra sanatsal/edebî üretim hızını hiç kesmeyen Metin Turan yine rektörlükle görüşerek derginin giderek ağırlaşan yükünün paylaşımı konusunda girişimlerde bulunmuş; 89. sayıyla birlikte derginin akademik yönetim ve sorumluluğu, Rektörlüğümüzce tarafımıza tevdi edilmişti.

Derginin akademik kimlik kazanabilmesi yolunda başta Danışma Kurulu olmak üzere, makale yazım kuralları, hakem/yazar işlerliği, etik kurallar yeniden düzenlendi. Dergi internet sitesinin profesyonel anlayışla yeniden tasarımı ve Makale Takip Sistemi ile açık, hızlı bir süreç başlatıldı. Benzerlik oranları denetimlerini zorunlu

kıldık, dergi yayım süreçlerini sabitleştirerek aksamadan tüm sayıları hem basılı hem elektronik takvime uyararak yayımladık. DOI sistematığı getirilerek geçmiş sayıların çevrim içi arşivlenmesi sağlandı. Öte yandan akademik dergilerin kimlik ve konuları konusundaki en somut ölçütlerden bir olan ulusal ve uluslararası dizinlere girmek konusunda yoğun çalışmalar gerçekleştirerek çok sınırlı olan dizin sayımızı 40'lara çıkardık. Başta Dergipark, TR-Dizin'de ve diğer dizinlerde arşivlerimizi tamamladık; ProQuest, Scopus, DOAJ gibi evrensel saygın dizinlerde yer aldık. Bu konuda daha ileri düzeylerdeki gelişmeler için alt yapı ve teknik gereklilikleri tamamladık. Özellikle hakem, yabancı dil düzeltmenleri ve yazarlarımızın katkılarıyla bayrağı üst noktalara taşıyacağımıza inanıyoruz.

folklor/edebiyat 25 yılda biriktirdiği deneyim ve kazandığı bilimsel kimlikle layık olduğu yerlere elbette ulaşacaktır.

100. sayıya doğru yaklaştığımız günlerde “dalya demenin” anlamını yansıtacak girişimler üzerinde düşünme ve çalışmalarımızı sürdürürken değerli dostlarımız Metin Turan ve Yayın-Medya editörlerimizden (ve her zaman elini bize uzatan, katkı ve desteklerini esirgemeyen) sevgili Prof. Dr. Serpil Aygün Cengiz, UKÜ Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğretim elemanları ve değerli akademisyenlerimizle görüşüp tartışarak bu sayının alanımızın yaşayan en değerli mensubu olan Sayın Prof. Dr. İlhan Başgöz adına yayımlanmasında karar aldık. Dileğimizi kendisine ilettiğimizde içten destekleriyle yanımızda olan Sayın İlhan Başgöz'e teşekkür ediyor, daha nice sağlıklı, mutlu yıllar diliyoruz.

Alanımızın dergileri içinde daha önce de Prof. Dr. İlhan Başgöz için özel sayılar hazırlanmıştır. Öncelikle kendi dergimizin Haziran - Temmuz 1998 tarihli 14. sayısı İlhan Başgöz Özel Sayısında Metin Turan'ın *İlhan Başgöz'ü Okumak*; İlhan Başgöz'ün *Pertev Naili Boratav'ın Türk ve Dünya Folklor Araştırmalarındaki Yeri* başlıklı değerli makalesi; Vecihi Timuroğlu'nun *Önemli Bir Halkbilimci: Prof. Dr. İlhan Başgöz*; Dan Ben-Amos'un *Prof. Dr. İlhan Başgöz'e Övgü*; Yahya Aksoy'un *Başöğretmen İlhan Başgöz*; M. Öcal Oğuz'un *İlhan Başgöz veya Çin'deki Bilim* adlı makaleleri; Işık Gencer'in *İlhan Başgöz: "Aydın Yeni Bir Edebiyatla Ümit Vermelidir"* başlıklı söyleşisi yer almıştı. Bunlara ek olarak *İlhan Başgöz'ü Toplu Okumak* başlığı altında da hocamızın sekiz yazısıyla özel sayı tamamlamıştı. Bu yazılardan Dan Ben-Amos'un yazısını -özellikle genç kuşaklarımızın kaynağa ulaşabilmeleri konusunda güçlük çekebileceklerini düşündüğümüzden- tekrar yayımlamayı uygun gördük. Bu sayıda yer alan yazılar ve fotoğrafların alanımız için değerli belgeler olduğunu vurgulamak isterim.

Milli Folklor dergisinin 85. Sayısında da özel sayı olmamakla birlikte Evrim Ölçer Özünel'in *Prof. Dr. M. İlhan Başgöz'ün Özgeçmişi ve Yayınları*; yine Özünel'in Başgöz ile söyleşisi; Mustafa Kemal Mirzeler'in *İlhan Başgöz'le İngilizce Son Kitabı Hikâye, Turkish Folk Romance As Performance Art Üzerine Söyleşi* başlıklı ürünler bulunmaktadır.



Bu çalışmalara emek verenlere bir kez daha teşekkür ederken elinizde bulunan sayıyla bu konudaki en kapsamlı sayıyı sunmanın sevinci yanı sıra, Türk Halkbiliminin ulu çınarına aslında çok şey yapamamanın da burukluğunu yaşamaktayız. Bir asrı geçmiş yaşında doğduğu “arpa tarlalarının” esintileriyle anımsadıklarımı, çocukluğum boyunca atasından, ninesinden dinlediklerini kulağına küpe yaparken ilk gençlik yıllarında bağlamının büyüdü tınlarında dinlediği âşıklardan aldıklarıyla da geleceğe köprüler atan sevgili hocamızın bu özel sayısında dostlarını, öğrencilerini, aynı yazgıyı paylaştıklarını; O’nu görüp ömür boyu etkisinde kalanları; hiç yüzünü görmemekle birlikte eserleriyle feyz alıp serpileni bir araya getirmenin mutluluğu içindeyiz.

Özel sayıyı hazırlık aşamasında Türkiye’deki tüm ilgili fakülte dekanlıklarına, ilgili birimlere genel; konuyla bağlantılarını bildiğimiz çoğu halkbilimi/ halk edebiyatı alanındaki pek çok akademisyen, araştırmacı ve yazara da doğrudan çağrı yaparak katkılarını diledik. Sıcak bir ilgi ve içten destekle karşılanan ricamız sonucunda gerek konuyla bağlantıları gerekse hakem süreçleri ve dergi beklentileri kapsamında bir araya getirdiğimiz ürünleri bilim, kültür dünyasında sunmaktayız. Anı, değerlendirme, yorum vb nitelikteki yazılarda dergimizin makalelere yönelik kurallarını aramadık.

Başgöz'le dostluğunun duygularını sınırsızca dizelerine taşıyan Gündüz Vassaf'la sayımızda “merhaba” derken, hocamızın hiç bir yerde yayımlanmamış ve sayın Tekin Şener'in bize ilettiği “Sivas, Sivas, Sivas...” bir gezi yazısı olmanın çok ötesinde folklorik bezemeler, yaşamda tadılmış halk edebiyatı lezzetleriyle bir söyleşi ziyafeti... Anadolu güzellikleri doğal görüntüleri ile yansıtılırken her yöre -özellikle genç Türkiye Cumhuriyeti'nin paydaşlığıyla- arz-ı endam etmede. Tarihsel anekdotlar, halk şiirinin görkemli dizeleriyle desteklenen görüşler, genç okurlara birer uygulamalı ders niteliğindedir. Bu yazının yoldaşı gibi duran Tekin Şener'in “Başgöz'le Sivas'ta İki Gün” başlıklı yazısı, “koca çınarı” irak diyarlardan Orta Anadolu bozkırına taşımakta. Fotoğraflarla da desteklenen yazı, Başgöz'deki memleket sevdasının başka bir yansıması...

Serpil Aygün Cengiz'le *Kardeşliğe Bin Selam* (Tetragon-2003) adlı nehir söyleşiye gerçekleştiren Gönül Pultar, Başgöz'ün hayat öyküsü olan *Gemerek Nire Bloomington Nire* adlı son kitabından yola çıkarak uzun yıllara dayanan dostluğun, tanışıklığın bir başka görüntüsünü sundu.

Başgöz'ün Indiana Üniversitesi'nden yakın arkadaşı olan Prof. Dr. Haluk Şahin'in 1968 yılında başlamış olan dostluğun anlatıldığı *İlhan Başgöz'le Yarınlar* başlıklı yazı, üzerinde önemle durulması gereken işlevlere sahip. O yıllarda 35 bin nüfuslu küçük bir kasaba görünümünde olan Bloomington'da altı yıl kalan Haluk Şahin, bu yılların en önemli mirası olarak İlhan Başgöz'le dostluğuna vurgu yaparak halk şiiri ve şairlerinin çağdaş yaşamdaki işlevlerini -doğal olarak uzmanlık alanı olan- iletişimsel açıdan irdeledi. Özellikle tüm halk edebiyatçılarının okumalarını önerdiğim bu yazı, halk şiiri çalışmalarına ufuk açacak niteliktedir. Bir başka değerli akademisyenimiz Prof. Dr. İlter Turan, 1960'lı yıllara dek inen bir tanışıklığın tarihsel süreç içindeki gelişimlerini aktarırken Başgöz'ün hem bir akademisyen hem de bir insan olarak örnek oluşturacak yanlarına vurgu yapar. Anadolu'dan başlayan dostluk, Amerika'da devam etmiş, Başgöz'ün Van 100. Yıl Üniversitesi'ndeki özveriyle görev yıllarında da devam eder.

Dergimize ve çalışmalarımıza her zaman destek vermiş olan hocam Prof. Dr. Umay Günay, *İlhan Başgöz ve Türkiye'de Bilim ve Fikir Adamı Olmak* başlıklı yazısında bilimsellik ve bilimsel etik konusunda bir ders daha vermektedir. Düşünsel-ideolojik açıdan koşturmadığı, ama bilimsel çalışmalarını takdir ettiği Başgöz'ü Hacettepe Üniversitesi'ne konferans vermek üzere davet ettiğini ve etkinlikten sonraki görüşmelerde fikir teatisinde bulduklarını vurgulayan Günay, Türkiye üniversitelerindeki görüş ve ideoloji farklılıklarından kaynaklanan cepheleşmenin bilimsel gelişmelere engel olacağını söylerken (kanımızca günümüzde halâ yaşanan) bu ilkel ve bağınaz tutumları şiddetle eleştirmekte; bilim adına yol göstericilik yapmaktadır.

Başgöz'le ortak hayat görüşü olmayanlardan biri de uzun yıllar Türkiye'de milletvekilliği, bakanlıklar yapmış olan Ali Şevki Ereğ'tir. Başgöz'ün ortaöğretimde

öğrencisi olan Ereğ, o yılların acı/tatlı olaylarını yansıtırken bir hocanın öğrencilerin gönlünde nasıl taht kurabileceğinin öyküsünü aktarmaktaydı.

Bu sayımızda daha önce yayımlanmamış Mustafa Sever ile Serpil Aygün Cengiz ve arkadaşlarının gerçekleştirmiş oldukları iki ayrı söyleşinin metinleri bulunmaktadır. Her biri bir amaca yönelik ustaca kurgulanmış sorulara Başgöz'ün cevapları genç kuşaklara birer meş'âle niteliğindedir.

Öte yandan yine Prof.Dr. S. A. Cengiz'in Balıkesir/Güre'de Başgöz tarafından başlatılıp sürdürülmüş olan yaz okullarının duyugulu, öğretici, belgesel yansımalarını sunuyoruz.

Prof. Dr. Salahaddin Bekki, Başgöz'ün yayımlanmamış ve adını O'nun koyduğu "*Türk Folkloruna Giriş*" adlı eserini tanıtmaktadır. Başgöz'ün Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nde görev yaptığı yıllarda, orada asistan olan Bekki, hocanın öğrencilere dağıttığı ders notlarını kendisinden alır; yıllar içinde düzenlenip tertip edilen bu notlar maalesef henüz basılmamış önemli bir kaynak halindedir. Bu makalenin yayımlanmasıyla umarız biri(leri), bu değerli yapıtı gün yüzüne çıkarma girişiminde bulunur.

Hocamızın Indiana Üniversitesi'nde doktora jürisinde bulunduğu Prof. Dr. Shahyar Danishger, Azerbaycan Milli İlimler Akademisi üyesi ve Azerbaycan Diller Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Kemal Abdulla ve yine hocamızın yakın dostu Prof. Dr. John McDowell (makalesi halkbilimcilerimizin özel ilgisini çekecektir) ilginç çalışmalarlarıyla sayımıza değer ve anlam kattılar, emekleri daim olsun.

Prof. Dr. Tülin Arseven, Prof. Dr. İlhan Başgöz'ün sosyal gösterim anlayışından yola çıkarak bir roman tahlili gerçekleştirirken, genç araştırmacı M. Devrim Topses, İlhan Başgöz'ün kuramsal yaklaşımını eğitim sosyolojisi açısından irdeledi.

Sayımızı tamamlayan diğer makalelerde özellikle alanımızın bilim insanları son çalışmalarlarıyla kayda değer, kalıcı, katkı sağlayıcı katkılarda bulundular, emekleri yüce olsun. Bu sayımıza yurt dışından da önemli katkılarda bulunan yazarlarımız oldu; emekleri var olsun; içten teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Sözlerime nokta koymadan önce yıllar önce Necatibey Eğitim Fakültesi'nde çalışırken bir yurt dışı staj fırsatım olmuştu. İnternet vb. olanakların sınırlı olduğu o dönemde Indiana'da bulunan İlhan Başgöz hocama mektup yazarak orada staj almak istediğimi iletmıştim. Hocayla hiç yüz yüze gelmemiştik, beni tanıyıp tanımadığını da bilmiyordum. Aradan epey zaman geçince ben başka bir ülkeye gidiş için işlemleri tamamladığımda sevgili Başgöz hocamdan kalın bir zarfın içinde bir mektup aldım. Mektup ve eklerinde nereden, nasıl biletler alacağım, hangi saatlerde nerede bulunmamdan tutunuz, oradaki sağlık sigortam, staj dışı zamanlarda part-time çalışma olanaklarım, yerleşke içindeki yaşam alanları ve uygulamalar ve daha şu anda anımsamadığım tonla bilgi vardı. O büyük insan yüzünü bile görmediği gencecik bir akademisyen için Amerika'nın kapılarını açmıştı. Diğer ülkeye gidişle ilgili ku-

rul kararları, biletler vs. alındığından maalesef Indiana'ya gitmek nasip olmamış ve belki ömrümde çok farklı kapılar kapanmıştı. Kapılarına yanaşılmayan, kendilerine iki laf edilip tek soru sorulamayan nice anlı/şanlı, kalabalık ünvanlı hocalarımızın yanında İlhan Başgöz, mütevaziliği, destekleyici kişiliği, paylaşımcılığıyla örnek bir bilim insanıdır. İlerlemiş yaşına, elverişsiz sağlık koşullarına karşın Güre'lerde yaz okulları açması, merkezlerden dışarı adım atmamışların bolluğunda Van'a koşup heyecanla dersler vermesi, O'nun kişiliği, özverisi ve yurt sevgisi konusunda ibret alınacak yönlerdir.

Değerli okurlar;

Yüzyılı bulan bir ömrün bilime, kültüre, ülkesinin değerlerine, halk edebiyatına, yurttaşlarına duyduğu sevgiyi; bu sevgiye dayanan onlarca yılda kotarılmış emeklere dayanan eserlerin kaynağını bir kez daha gün yüzünde tutma amacından yola çıktık. El veren büyüklerimizin, destek olan meslektaşlarımızın, genç bilim insanlarının tümüne teşekkür ediyoruz. Onlar bu ülkenin yüz akı olmuş, dünyaca sayılmış, sevilmiş bir yüce gönül adamının anılmasında paydaş oldular. Her birine “arpa tarlalarından”, Akdeniz'in orta yerinden kucak dolusu teşekkürler, saygılar, sevgiler...

Prof. Dr. Metin Karadağ

Genel Yayın Yönetmeni

from folklor&literature

Dear readers,

In November 2019, the *folklore & literature* (folklor/edebiyat) journal, published since 1994, reached its 100th issue. We would like our gratitude to the Chairman of the Board of Trustees of Cyprus International University (CIU), Mr. Mete Boyacı and the Rector of CIU, Prof. Dr Halil Nadiri as the sole supporters of our journal since the 58th issue. Metin Turan, who published the journal on his own up to the 58th issue as the founder of the journal, achieved an outstanding success. Although we provided the Metin Turan Special Appendix with the 100th issue to keep his work alive, everyone from the field is already aware of his efforts, great works and achievements.

With the aim of making the journal establish an academic identity and standing in the field

of publishing, we have made several changes and revisions starting from our Advisory Board followed by author's guidelines, referees/authors procedures and ethical principles. A fast and open process was started with the new professional design of the website and the Article Monitoring Software (Run Article) . We have made similarity checks mandatory and by simplifying the publication processes, we have published both the electronic and hard copy versions in a timely manner. Previous issues have been archived with the introduction of the DOI system.

We have also increased our formerly limited number of indexes up to 40s. We have completed our archives in Dergipark, TR-Index and other directories; and are now indexed in global indexes such as ProQuest, Scopus and DOAJ.

Thanks to its 25 years of experience and scientific being, the journal of *folklore & literature* will undoubtedly take it well-deserved place in the academic community.

We have decided to publish the 100th issue in the name of Prof. Dr. İlhan Başgöz, a world- renowned, respected member of folklore. As a result of warm and sincere support for our wish, we present the science and culture world with the works that are relevant to the theme along with works that have successfully completed the review process and journal's expectations. The journal rules were not requested for memoirs, reviews, comments etc.

In the articles not related to İlhan Başgöz, especially the scientists of our field have made significant, permanent and valuable contributions with their most recent studies. We have had important contributions to this issue from abroad. We sincerely thank them for their contributions.

Dear readers;

We have set out to revive the source of İlhan Başgöz's works based on science, culture, the values of his country, folk literature and his citizens, and the efforts based on this love for decades throughout his life of a century.

We would like to thank our managers, colleagues and young scientists for their support.

They have become a stakeholder in the remembrance of a great, heartfelt man who was the pride of this country, and was respected and loved worldwide.

I send my heartfelt gratitude, respect, greeting from the middle of the Mediterranean and "barley fields" to everyone who is with us in this issue.

Prof. Dr. Metin Karadağ

Editör